NĂM THỨ MƯỜI. — SỐ THỨ 1616 MỖI SỐ : 0$02 NGÀY THỨ BẢY 5 AOUT 1922

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

SUPERHETERODYNE

441

HANOI

	Bắc-kỳ và Trung-kỳ	Ngoại quốc	Cải cả Cảng Tourane	Bắc-kỳ và Trung-kỳ	Nam-kỳ và các Đại-Pháp và Thuộc-địa Pháp	Nước ngoài
Một năm.	6$00	6$96	8$30	6$30	6$60	9$00
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng.	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng.	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng.	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LOẠN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 160

ANNONCES

Décomptées à raison de 8 lignes au cent. timètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.

Une seule insertion: . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel Par centimètre et par insertion. . . . . 0$16 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$80 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Một cái phương-pháp cứu bần cho dân nhà-quê ta

Có đi về đến các miền nhà quê, mới biết cái nạn nghèo của dân nhà-quê ta thật là muôn phần chưa xót; ở thì nhà tranh vách nát, ăn thì mầm mận cả chưa, mặc thì quần nâu áo vải, như thế mà mười nhà cũng chưa được lấy một nhà khỏi lúng đói, kể dự con, người có đất, quanh năm vất nhân-nhó với cái ma bầu. Mà nào có phải ăn bớt làm biếng gì cho cam! Vợ nào chồng ấy, chả nào con ấy, đầu tắt mặt tối, chân lấm tay bùn, kể cái dực siêng của dân nhà-quê ta cũng là hiếm có. Cổ-ngữ có câu rằng: « người siêng làm thì cái nghèo bao giờ trông thấy cũng phải tránh ». Đem cái tình trạng ở chốn thôn-quê ta mà chiếu với cái công lệ ấy thì chẳng là phận trái hẳn dư? Xét ra bởi có cái cớ này, làm cho nhân-công của ta thành ra vô dụng nhiều lắm; tuy người mình vẫn siêng năng chịu khó ấy không dùng vào việc sinh lợi được mấy, thì cũng chỉ được cái nạn nghèo! Nước ta là một nước chỉ chuyên về nông-nghiệp, nông nghiệp vốn là một nghề sinh lợi rất chắc-chắn, rất tự nhiên, nhưng nông-nghiệp của mình nào có thành nông nghiệp gì đâu; gọi là nhà nông mình, phần nhiều chẳng qua mỗi nhà chỉ có được gam bẩy mẫu ruộng, có nhà chỉ độ năm bảy sào, suốt năm chỉ tối, ăn tiêu trong nhà trông vào đấy hết cả; cày cấy giống giọt có sống dần thế nào đi nữa, mà địa-lực sinh sản thế có chừng, cũng không có phép thần-thông gì mà nặn ra thành các thứ hoa màu được; may mà được mùa, bát quá cũng đủ ăn đủ dùng; mà cái hy-vọng ấy có chắc gì đâu, không nói đến thiên tai dữ dội như thủy-lạo như đại hạn khó lòng mà chống lại được, giản hoặc có một trận gió, một đêm sương hay một vài giông sấu bọ hoàng-trùng gì ác miệng cắn hại đến cây thóc của mình, thì cái bộ-hồi nước mắt cả một nhà lăn lóc khó nhọc trong suốt năm cũng là cơm tai cả; gặp những lúc ấy mà không kiếm ra được cái nghề-nghiệp sinh lợi gì khác để thay vào thì trách nào mà chẳng rách áo đói cơm, mang công mắc nợ. Và lại nghề làm ruộng có chừng, có lúc. Ngày mùa thì bận rộn thật; nhưng mùa hết thì lại cực rỗi dài, ngoài đồng vắng tanh, trong nhà thư thả, bà đánh vồng, chàu nô-đùa, bỏ đánh chén nhè, mẹ ngồi chuyện đùm; những cái thì-giờ quí báu ấy đã có nghề nghiệp sinh lợi gì khác mà làm, có thể sinh-sôi nảy-nở ra rất ít thì một ngày cũng được một vài hào, mà nhiều thì giảm bẩy hào một đồng cũng có, mà vì-ngồi đợi cho chí kỳ nông-vụ, đành bỏ tiêu phí hết thành ra thì giờ vô dụng, mà ăn dưng ngồi rồi, thủ-thường cả về mấy cái thắng mùa cấy mùa gặt kia; cái thì-giờ sinh lợi có ít, mà cái thì giờ phần lợi thì nhiều; cái sinh sản trong vài tháng lấy đâu bù được cái tiêu-phí trong cả năm mà khỏi có ngày túng thiếu.

Ấy cái bệnh nghèo khổ của dân nhà quê ta như thế; đã biết bệnh thì nên đi tìm thuốc để chữa cho lành. Lấy cái nhân-công siêng-năng chịu khó ấy, ngoài ra sự cấy sâu cuốc bẫm, hà lại không làm được nghề nghiệp sinh lợi gì khác nữa hay sao? Lấy cái thì giờ rỗi rãi ấy, ngoài ra một mùa cấy với một mùa gặt, hà lại không còn dư lực dùng vào những nghề nghiệp sinh lợi khác nữa hay sao? Này ở Hà-đông, làng La khê La-cả có tiếng về nghề dệt the lụa, làng Vân-giáp có tiếng về nghề làm đồ sơn. Này ở Bắc-ninh, làng Thượng bát có tiếng về nghề làm đồ đồng, làng Bát tràng có tiếng về nghề làm đồ sành sứ. Làng Hới ở Hưng-yên làm quạt, làm chiếu rất khéo. Làng Bỉ-la ở Thái bình làm đăng ten, làm khăn mặt rất tốt. Ghé mắt vào làng Hành-thiện ở Nam-định, làng Trung-lễ ở Bắc ninh, ngồi cũng không khác gì ghé mắt vào bên Tây. Lược của làng Hoạch-trạch ở Hà-đông, làng Cầu-hồ ở Hà-đông bán cho các chú giả làm lược Tàu. Những làng ấy cũng vẫn theo nghiệp canh-nông mà vừa kèm có những công-nghệ ấy thành ra ai cũng có việc làm, lúc nào cũng có việc làm; người làm ruộng được thì làm ruộng, kẻ làm nghề được thì làm nghề, ngày làm ruộng thì tối làm nghề, mùa cấy mùa gặt làm ruộng mà tháng ba ngày tám lại quay ra làm nghề. Kết quả, không một cái thì giờ nào bỏ phí, không một chút nhân-công nào để không; mùa cấy mùa gặt, thì có bắp ngô bông thóc đến cái công khó nhọc cho ta, mà tháng ba ngày tám, cũng có đồng tiền lãi bán đồ nghề làm cái đại-gia chân chân tay ta; chẳng làm được tiền, vợ làm được tiền, các cụ già không phải ăn dưng, mà đến đứa trẻ lên tám, lên mười cũng không đến nỗi chơi không vô ích. năm được mùa thì thật được thập phần sung dụ, mà rủi có mất mùa đi nữa thì cũng kiếm ra được đủ cơm no áo lành; tuy chẳng làm nên giàu có thiên tài vạn ức gì, nhưng cũng được sung-túc hơn những làng chỉ chuyên nông nghiệp mà không có công-nghệ gì cả.

Thiết tưởng nhân cái vụ các làng đương để xướng cải-lương này, những người có chức-trách về việc cải-lương các làng nên gắp lắp cho mỗi làng lấy một cái trường công-nghệ. Nếu làng nào cũng có được một cái công-nghệ để bổ vào cái khuyết-điểm của nghề nông, như những làng ta vừa kể trên kia, thì thật là một cái phương-pháp cứu bần cho dân nhà quê ta rất thần-hiệu vậy.

P.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 2 Août 1922

Anh với Pháp

Quan Poincaré đã nhận lời đến hội-nghị ở Londres ngày 7 Août.

Anh đối với Đông-minh

Lord Balfour có gửi cho các nước Pháp, Ý, Yougoslavie, Lỗ-ma-ni, Hi-đạo-nha, Hy-lạp, một bức thư nói rằng nước Anh cũng không muốn đòi nợ Đông-minh làm gì, nhưng nước Anh cũng phải trả nợ nước Hoa-kỳ, cho nên nước Anh không có thể không đòi nợ được. Nếu các nước cùng đồng lòng không đòi sĩ bồi-thường, và số trái khoản đối với Đông-minh, thì nước Anh cũng ưng thôi không đòi nữa. Song nước Anh không muốn để cho nước Đức không nộp trái-khoản cho các nước.

Bordeaux ngày 3 Août 1922

Hội-đồng các quan Thượng-thư

Ngày hôm thứ năm, các quan Thượng-thư đã hội-ngộ tại điện Elysée, quan Millerand chủ tọa. Hội-đồng quyết-nghị đặt một hội-đồng ngoại Nghị-viện để kê cứu các cách cần luận sự tiến đoàng trong các công-sở. M. Marin, tuần-dân nghị-viện, sẽ chủ-trương hội-đồng ấy.

M. Rio, phó thượng-thư có trình bày hội-đồng về các điều hoàn cải trong bản luật lâm việc một ngày 8 giờ trong các thương-thuyền. Vì tại cuộc hội nghị tại quốc-tế việc hải-nguyên, các đại biểu thủy-nhân Đại-pháp, không khuyên được thủy-thủ các nước khác, nhất là các thủy-thủ nước Anh xin trong các nước ấy cũng thi-hành cái lệ làm việc tám giờ một ngày.

Sở vô-tuyến mới

Sở vô-tuyến-điện Sainte-Assise đến ngày 7 Août này thì bắt đầu cho công chúng dùng, để thông tin với Bắc Mỹ châu —Sở vô tuyến ấy có thể trực tiếp thông tin với các xứ rất xa. Trong cuộc thí nghiệm mới rồi, thì biết sở ấy tốt hơn tất cả các sở vô tuyến trong thế-giới ngày nay.

Một nhà sáng kiến tạ thế

Người Anh chế ra điện thoại tên là Graham Bell đã thế.

Việc nước Ý

Ngày 10 Août, thì tòa Nội-các mới sẽ tuyên bố chương-trình tạ nghị-viện.

Nước Ý cử M. Schanzer và M. Barzotri đến dự nghị cuộc nội nghị Londres ngày 7 Août này.

Hoa-kỳ đối với nước Anh

Ông nguyên-lão nghị-viện Mac Cumber có tóm tắt-luận nước Hoa-kỳ về cái vấn-đề trái khoản như sau này:

Nước Anh phải trả nợ, vì nước Anh có thể trả được.

Việc Úc-đại-lợi

Hai Nghị-viện và thuộc quốc Úc-đại-lợi đã ưng chuẩn các bản giao-ước Washington về cái vấn đề chế hạn quân bị và cái vấn đề Thái-bình-dương.

Cuộc hay chung quanh thế-giới

Phi hành gia Biako bay chung quanh thế-giới phải dừng chân lại Ambala, vì động-cơ bị hỏng.

Cuộc đấu-xảo Marseille

Báo *Excelsior* có đăng một bài khen cách tổ-chức cuộc đấu-xảo Marseille. Báo ấy có nói : Các vì Đông-pháp được thiên-hạ rất hoan nghênh. Ở đấy có đủ mọi thứ làm cho người biết những điều hay và được vui tai thích mắt. Bọn mán hát Cao-miên nhiều người thích lắm.

Tại hội Vạn quốc

Ngày hôm thứ tư, hội-đồng thường-trực tư-vấn coi việc các xứ của Hội-Vạn-quốc ủy quyền cho các nước cai-trị đã bàn về cái vấn-đề quốc dân tịch-chất của các dân-sự các xứ ấy. Hội-đồng định quyết rằng các dân-sự ấy tự gỡ sẽ gọi là dân bị cai trị (Administrés), hay là đã được bảo hộ (Protégés sous mandat) và sẽ có một cái thẻ lệ riêng khác hẳn với cái thẻ lệ của dân sự thuộc về các nước có quyền bảo hộ.

Hy-lạp và Thổ-nhĩ-kỳ

Ở cương giới vào miền Komotati lại xảy ra sự lôi-thôi. Đồng-minh đương dự bị để ngăn ngừa việc quân Hy-lạp xâm phạm vào các miền trung-lập. Quân lính Hy-lạp vẫn ụ tập ở miền Trace. Nghe đâu quân lính nước Anh đã đóng ở khu San-Stefano-Mecrikeny, đằng sau chỗ quân lính Đại-pháp thì đóng ở khu Tchataldja.

Việc ở Constantinople

Ngoại chân thành Kadikevi có xảy ra mạn hôm-tai. Hiện nay 5.000 người không có chỗ ở, 300 nóc nhà bị cháy. Thầy binh Đại-pháp trong hai tàu *Jean Bart* và *Edgar Quinet* đến cứu hỏa giúp được nhiều việc.

Thị-giá quốc-trái : 3 ½. 58.85 — 4 ½ 1918 63 — 5 ½. 1915 — 1916. — 76.75 — 5 ½. 1920 90.15. — 6 ½. 1920 91.

TIN TRUNG-HOA

(Ngày 25, 26 Juillet)

Việc Bắc kinh

Lê nguyên-Hồng đối với thời-cục hơi có ý buồn : 1° Việc tài-giảm binh-ngạch không đồng ý với Tào, Ngô. Hiện Tào-Côn đã tuyên-ngôn các đốc quân các tỉnh không thể bỏ được; quân-đội của Bành-thọ-Sân và Ngân-văn-Ngạc (đều là đảng Ngô bội-Phu) trước là lữ-đoàn, nay mở thêm biên thành sư-đoàn cả; còn nói gì tài giảm được binh ngạch — 2° Việc dụng nhân bị Tào Ngô ngăn trở; Lê triệu hơn năm-mươi người vào Kinh, không ai vào được cả. — 3° Ngô từng một lúa với Lê không dành phần phó tổng thống cho Tào; nay Tào cầu kết quốc-hội bết sức quyết tranh cái chân phó tổng-thống. Vì mấy việc ấy, Lê thường nói với phủ-viên tổ ý muốn từ chức. Ngô biết ý Lê không bằng lòng, phái Lý-trác-Chương vào Kinh bảo cho nhất-định không can-dự đến chính-quyền, vừa điện cho Tào-Côn xin phỏng có kẻ lý-giải; nhưng âm-trung vẫn cầm học cho Bồng Khang và Cao-chân-Hồng đến là tư-nhân của Ngô có chân trong Nội các) chiếm giữ đại-quyền.

Việc Quảng đông

Quân bảo phật phụng lệnh Tôn-đột Tiên chia làm ba đường về Quảng-châu. Ba đạo quân của Chu-bỏ-Đức, Lý minh-Dương và Trần gia-Hữu, cộng 15 000 người, đã đi đến cả đồn cách cửa sông Bà-giang bốn mươi dặm. Hai đạo quân của Hoàng-đại-Vĩ và Lý-phúc-Lâm tiến đánh huyện Hòa-bình. Liên-bình các huyện; đạo quân của Hứa-sùng-Trí thì tiến đánh núi Tiêu-lĩnh và huyện Hà-nguyên. Trần-quỳnh-Minh và Diệp-Cử đương rối-rít điều-bát quân đội để lo kháng cự. Tôn-đột-Tiên thân đốc bảy chiếc chiến-hạm đi đậu ở mặt bể Bạch-nga-đàm để dự-bị tiếp ứng các đạo quân ấy.

Việc Nam Bắc chiến tranh

Thái-thành-Huân đốc binh việc Giang-tây không lợi, điện xin cách-giả, xin Ngô-bội-Phu thân hành đốc chiến. Ngô cũng quyết đùng tử-lực đối với quân Nam, phái lữ Hồ-cảnh-Dực kéo binh trước đến Giang-tây, nếu lâu nào cần đến sẽ đi sau. Lệnh đình-chiến của Lê tổng-thống không có hiệu lực gì cả.

Bản-quán chủ-nhiệm đi Marseille

XIII (1)

Paris, ngày 26 Juin 1922

Từ hôm tới Paris tính ra một tháng mười ngày rồi, mà hôm nay mới đám ba bút viết bài ký-sự này gửi về đăng báo để báo tin cho các bạn độc-giả. Không phải là biếng mà thật là tại Paris lớn quá, ai ở ngoài bước chân vào cũng phải ngỡ-ngàng, cũng phải phân-vân, không biết xem xét cái gì, đừng cái gì. Nếu muốn xem xét cả, ghi chép lấy hết cả thì ở vài ba tháng không đủ ngày giờ, mà ở một năm cũng vị tất đã đủ ngày giờ để mà xem xét cho tinh-tường, để mà nọng được những ý-tưởng đích đáng về Paris.

Từ phương xa mà đến chỗ Paris này lần thứ nhất, — tôi tuy đã có qua đây trong mấy ngày từ năm 1906, nhưng bây giờ lại đến cũng cảm-giác như người xưa nay bây giờ mới tới đây là lần đầu vậy — cái cảm-tình đối với Paris kể cũng lắm phương-diện, mà mỗi phương-diện lại thy cái mục-đích của mình đến Paris làm gì mà phát-sinh vậy.

Thế tôi chỉ ở đây được đến ba tháng là cùng, mà trong lòng tôi lại quá tham. Mục-đích nào cũng muốn, tức cái mục-đích cao-thượng của kẻ yêu sự hay sự đẹp, của người muốn lịch-lãm thế-sự, cho đến cái mục-đích thiển-cận của một nhà làm báo, chỉ cốt xem xét mà ghi lấy mấy điều có cộn lợi về sự lạm ăn buôn bán, động mà tuội lại cho độc-giả mấy điều có ích ngay trước mắt. Hai cái mục-đích ấy thật là khác nhau, có khi là phản-đối nhau, vậy mà tôi lại muốn sao cho được hoàn-toàn cả hai, cho nên cái công việc của tôi trong khi qua chơi đất người này thật lấy làm bộn-bộn. Trong bốn mươi ngày hôm nay, ngày nào cũng bận, lúc nào cũng như vội-vàng, không biết công việc ở đâu mà sinh ra bề-bộn lắm thế? Nghiệt vì một nỗi cái cách người ta ăn ở tại chốn này nhiều khi mất thời-giờ vô ích quá. Trừ ra mấy nhà đại-phú có nhà cửa, ở đâu ấn đó, có cách vận-động nhanh tiện, thì mình mới gặp chủ tổng-thống. Vì mấy việc ấy, Lê thường nói với phủ-viên tổ ý muốn từ chức. Ngô biết ý Lê không bằng lòng, phái Lý-trác-Chương vào Kinh bảo cho nhất-định không can-dự đến chính-quyền, vừa điện cho Tào-Côn xin phỏng có kẻ lý-giải; nhưng âm-trung vẫn cầm học cho Bồng Khang và Cao-chân-Hồng đến là tư-nhân của Ngô có chân trong Nội các) chiếm giữ đại-quyền.

Ở nhà trọ mà không muốn mất thì giờ tiền, thì phải kiếm những nơi khuất nẻo, mà nhà trọ rẻ tiền thì thường không có nẫu ăn cho khách, cả đến chỗ tắm rửa trong nhà trọ cũng không có sẵn, thành ra chỗ trọ chỉ để về đó mà nghỉ ngơi, mà thay quần áo mà thôi. Ngày ngày hai bữa phải đi kiếm nơi ăn uống, đương đi thì đại, cách giao-thông đầu có nhiều, nhưng đã và không được tiện cho những người ở trọ chỗ rẻ tiền. Có khi đi từ chỗ này ra chỗ khác, phải đổi đến ba bốn lần xe. Nào là xe điện, nào là xe hơi chở chuyến, nào là xe điện chạy ngầm dưới đất. Hôm nào cho không muốn đi ngào-đào hoặc là những khi vội quá mới dám dùng đến *taxi* (xe hơi có mấy lĩnh tiền) hoặc là xe hơi cho thuê chuyến (voitures de places). Trả tiền một chuyến xe có khi bằng tiền ăn trong ba bữa ngày.

Một người không hay đếm tiền như kỳ-giả mà kể đến những cái vất đó, thì nghe cũng nhàm tai độc-giả, mà độc-giả tha lỗi cho; nhưng kỳ-giả biết đó là những điều thiết-yếu cho nhiều nhà đa-khách đến đây. Kỳ-giả cũng may đã được trải biết một vài ngày nhọ tôi bực ở trong nơi đầu-đỏ này, cho nên mới xin hiến độc giả mấy điều hôm-na đó.

Mấy người ở phương Đông-Á ký chúng tôi đến Paris đều ở quanh cả trong đám 5e arrondissement (bộ đệ ngũ, này. Chính đó là chỗ (người gọi *Quartier latin*, là chỗ xóm học trò, các nhà trường lớn đều ở tụm ấy, xúm cả quanh chỗ thư hiện-lăng (Panthéon), lâu nào ngẩng mặt lên cũng được nom cái chóm lũng tròn và cao lớn, ngày đêm đem công-cức người xưa mà phô làm gương làm đích cho lũ hậu-sinh, đinh như giục lòng hết cả mọi bộ thiên-niên-kỷ chi-khí nên có đi sau nay mà kế tiếp lấy những công việc lớn lao của người trước. Trong một cái xóm này biết bao nhiêu là bậc danh-nhân hiền-sĩ đã ở đã đặt sinh, đã luyện tập nên cái tinh thần chung của nước Pháp. Đi qua mỗi cái xó cửa, đứng ngẫm mỗi cái cửa sổ là thấy có người nhắc bảo : ở đây ngày xưa là nhà trọ của ông Victor Hugo, ông Claude Bernard, ông Pasteur. Những khi khuya-vắng đi đâu về qua đó, bỉnh nhiên vọng linh các ông lẫy cõn phảng-phất ở đâu chốn nầy.

Chúng tôi trước là tính ở mà đi đến xóm đó trọ, sau là cố ý mà ở tại xóm đó, mặc dầu nhiều điều không tiện, cũng không dọn đi đâu nữa. Trước là bởi ai nấy cũng đã quy những cái ý cao-thượng tôi vừa bói trên này; thứ là bởi cái lẽ nhỏ-nhen ở đây các nhà hàng đã biết mỗi hàng thường là các tiệm học-trò, bán cái gì cũng cố rẻ hơn chỗ khác; nam nữa cũng là để xét nghiệm mấy điều về cách sinh-hoạt của mấy cậu thiếu-niên ngoại-quốc đến du-học đây, nhưu là mấy cậu thiếu-niên nước ta.

Chúng tôi xét nghiệm được mấy điều đó, thì thật là ngào-ngán cho các ông bà cô cô cho sang đây học. Chúng tôi không được gặp khắp mặt cả các cậu học-sinh nước ta, nhưng trong mấy cậu chúng tôi được gặp thì cứu thấy cậu nào khiến họ quốc-dân ta có thể ngẩng-vọng được. Cậu nào thì nhờ nhà chỉ những mong cho chóng đến khoa thi, đậu cấy là hồng, hết khóa năm nay cũng quyết trở về. Cậu kia thì quá say ở những cái thú tiêu-tưởng của một cuộc phồn-hoa này. Có cậu lại nói với chúng tôi rằng : vui thì sang mà thôi, chứ tội gì giữ mãi lấm cho nhọc xác; ở nước nhà phần nhiều những kẻ lắm nên không phải là tại có học. Nghe đâu những hạng học chuyên-môn thì cũng có một vài tay giỏi, mà ác một nỗi các mà tư-bản bên nước ta có tiêu cho con đi du-học đều bị một điều lắm nay cả, là tưởng rằng nước ta bây giờ cần đến sự học chuyên-môn hơn sự bổ-thông, không biết rằng một xã-hội tư xã-hội ta bây giờ, cả trước mắt là phải gấp lấy những bộ phận thông-dụng học. Còn chuyên-môn thì sau này cuộc tranh-sanh sẽ nghiêm tất nhiên là rồi phải có. Bây giờ mà sinh ra nhiều nhà chuyên-môn, thì chỉ thêm gây lấy những bậc lỗ-lãng hữu tài vô dụng, bỏi vì việc kỹ-nghệ của người nước ta chưa đều được cái trình-độ bắt dùng người chuyên-môn. Thành ra phần nhiều người có vẻ lỗ-lãng kỳ-sự về đến nước nhà phải đi cầu cạnh mới có được nơi làm việc. Vậy thì nhân đây tôi xin nhắc lại cái bộ phận nước ta tăng, trời cho mình được cái gì cho, cho được con sang tận đây học, không gì bằng cho học những khoa cao-đẳng phổ-thông, cốt gây lấy những bậc phi-thường, có tài xuất chúng, để mà tổ-chức những công-cuộc lớn, còn cái đường học cận lợi thì để dành cho những con nhà phải có ăn ngày mai thôi. Trong một dân-tộc mà không những có những bậc đại kiến-thức, thì dẫu có gấy được ra đến trăm nghìn nhà chuyên-môn kỹ-sư, cũng không có cách nào mà dùng được những nhà kỹ-sư ấy.

(1) Khi bản-quán tiếp được bài này, thì biết rằng bài XII nói về khi tới Marseille và cuộc đấu-xảo Thuộc-địa của bản-quán chủ nhiệm gửi về lạo không được đủ.

Đỗ Văn Đại, Hùng Cựu HS Petrus Ký (67–74) cặng Huỳnh Chiếu Đẳng chợ Khó Sách Xưa Quán Ven Đường
Tự roi.las.cộng Cornell

Nói tóm lại thì chúng ta bây giờ đương vào cái trình-độ cần dùng những người có tài tổ chức, chứ chưa đến cái trình-độ dùng được những người có tài biện-sự.

Muốn gây lấy những bậc phổ thông đại-học lấy thì phải kén người có khiếu, lại có tuổi to, mới nên cho đi, chứ đừng nên cho những con trẻ lắm thường, hoặc có khiếu thông-minh mà không có chí khí gì, mà uổng tiền lại hư mất cả người.

Đã đành con trai đến mười lăm, hai mươi tuổi, tất phải cần dùng đến những cuộc tiêu-khiển của người lớn rồi, nhưng hại một nỗi, thiếu niên nước ta xưa nay không được ăn chơi bằng người ta, cho nên bỗ đứng bước chân vào làng chơi là chơi dại; đáng lẽ phải lấy cái chơi làm cái tiêu-khiển bất-đắc-dĩ phải có, mà lại đi lấy cái chơi làm điều thiết-yếu đệ-nhất của người ta ở đời.

Kẻ lỡ thời nay, đi đến chỗ tỏ văn-minh, tỏ học-thuật này, thấy những đại-học-đường, những nơi khảo cứu, nào là nhà bảo-tàng, nào là nhà thí-nghiệm, thư-quán, diễn-đàn, không biết bao nhiêu mà kể, thấy vậy mà thèm, mà muốn, chỉ những tiếc sao không được trẻ lại lấy vài mươi tuổi, thế mà lại thấy người đương độ xuân xanh, được ăn được học, được đến tận chỗ này, mà bỏ phí thời giờ, thì tiếc thay biết là bao !

Đức Hoàng-thượng tới Marseille ngày 20 Juin, ở Marseille cho tới ngày 23. Mọi việc cử động của ngài các báo đã thuật lại hết cả, khi thư này tới Hanoi thì việc ấy đã là việc cũ rồi, cho nên đây tôi cũng không chép dài dòng làm chi nữa. Duy chỉ trích trong các báo có một câu : *La population lui a témoigné une sympathie bienveillante*, đại khái nghĩa là : dân-sự đều lấy làm ý mà tỏ tình qui mến Ngài. Lấy một câu nói ấy mà suy thì biết người qui quốc tử-tế với khách ngoại quốc vô cùng, mà văn-tự của qui-quốc thật là thâm thúy.

Hôm thứ bảy 23, hồi mười giờ sáng, Hoàng-thượng tới Paris. Chánh-phủ qui quốc nghênh tiếp một cách cũng có lượng lắm. Chuyến xe lửa riêng tới đỗ tại ga riêng xưa nay chỉ có bậc đế-vương ngự tới Paris xe lửa mới đỗ tại ga ấy mà thôi. Linh dẫn rồng ra sắp hàng trước ga, đội quân *Garde Républicaine* thổi kèn Aux Champs và Marseillaise. Hoàng-thượng mình bận áo vàng, hai vai có đính ngũ (épaulettes), đầu đội khăn, lại có thêm rồng vàng. Khi quân linh bồng súng chào, ngài giơ tay chào lại theo lối quan binh Tây. Ngài mới tới vào yết đức Giám-quốc, rồi ra vái chỗ lăng vô danh tử sĩ dưới của khải-hoàn Etoile. Buổi chiều, thành-phố Paris tiếp ngài tại nhà Thị-sảnh (Hôtel de Ville). Hôm qua cũng nhật ngài ngự đi coi cuộc đua ngựa lớn tại Longchamps. Sáng ra nay ngài đi thăm chỗ nhà thờ các binh sĩ thuộc-địa trận vong ở Nogent sur Marne. Tối nay thì đức Giám quốc cũng Millerand phụ-nhân có tiếp ngài tại điện Elysée. Chúng tôi có được đặc ân chánh-phủ ban cho thiếp mời đến mọi chỗ đó, thật là được một dịp may gặp đủ mặt các bậc danh nhân quyền qui của qui-quốc.

Cứ như ý quan Thượng-thư Sarraut thì những lễ-nghi tiếp đón Vua Annam ta nay, tất sau này kết nên giai quả, vì có những cơ hội rực rỡ như thế mới gợi được lắm lòng cảm phục nhiều người Pháp phải lưu ý đến nước Nam ta.

Nguyễn-văn-Vĩnh

Tin nước lên xuống

Triền sông Hồng-hà

	4 Août hồi 6 giờ	5 Août hồi 6 giờ
Lao-kay . .	79.81	79.41
Yên-bay . .	28 90	28 50
Viétri . . .	13.72	13 42
Hanoi . . .	9 41	9 31
Vạn yên . .	9.20	8 55
Hòa bình. .	6.6	6 40
Tuyên-quang.	5.80	4 90
Phủ-đoan . .	21.08	20.12
Phủ Yên-bình	1.75	1.0

Triền sông Thái-bình

	4 Août hồi 6 giờ	5 Août hồi 6 giờ
Thái-nguyên .	19 20	19.05
Lẫm	3.50	3.45
Pai Lạng-thương	2.98	2.86
Đáp-cầu . .	3.08	3.00
Phả-lại . . .	2.00	1.94

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy nếu hết kỳ ông nào mua thì gửi tiền cho ; nếu không có tiền gửi theo giấy mua thì bản-quán không trả lời. — Mua báo thì tính từ rằm hoặc mồng một tháng tây trở đi cho gọn.

HÀI ĐÀM

Sự sợ vợ cũng có thiệt cho nghĩa hợp-quần

— Thì mợ hãy buông áo tôi ra đã !

— Thế có đi xóa nạng tên ở *Công-quán* đi không ?

— Có, tôi xin đi ngay.

Chồng đi,vợ đi theo, đến nấp ngoài cửa *Công-quán*.

Ông kia nói xin ra hội ai nấy ngạc nhiên :

— Sao thế ! Hội mới lập, tình anh em đương đầm thắm, sao ông lại xin ra ?

Thưa các ngài, tôi sở-dĩ. . . . .

Vừa diễn-thuyết đến «tôi sở dĩ. . . .» vợ đứng ngoài đồng bằng một tiếng, ông với vàng cầm lấy mũ đi ra không dám ngoảnh cổ lại.

Sơn-Phong

VIỆC HANOI

Phòng bị về bệnh dậu mùa. — Quan Toàn-quyền vừa gửi cho quan Thống-soái Đông-pháp và các quan t..ủ hiến các tờ tự cho-tri sau này :

« Bản chức xin chuyển đạt một bản sao cái tờ chu-tri của sở Y-chính bộ sảo gửi cho các nhà chữa tàu cùng các nhà thừa hiện công-ti hàng-hải về cách phòng bệnh dậu mùa tại Marseille như sau này :

«Vì ở Marseille vừa mới xét ra có mấy chuyến bệnh dậu mùa ở đâu đem lại, cho nên quan chánh sở Y-chính xin có lời nhắc cùng các nhà chủ tàu, các nhà thừa hiện của các công-ty hàng-hải biết rằng phàm các hành-khách hạng ba và hạng tư bất cứ về mùa nào bề không có một cái chứng-chỉ nhắc-bực rằng đã trồng đậu được non một năm thì bắt buộc phải trồng đậu hết.

Những sự đề phòng về bệnh dậu mùa đó các viên thầy thuốc ngạch Y-chính kiểm-soát trong lúc các tàu đến thì phải biên cả vào tờ báo cáo về việc hành-trình hoặc vào quyển sổ thuốc ở dưới tàu ».

Bởi vậy bản chức nhờ các ngài ra lệnh để các hành-khách hạng ba đi trên *boong* hay là ở từng giữa *boong* sang Marseille mà có giấy tàu Nhà nước cấp cho thì phải có một tờ giấy nhận thực đã trồng đậu được non một năm, hoặc là những khi chở quan linh đi thì phải có một tờ giấy của quan Đầu binh nhận thực mà giao cho các hãng tàu thấy trước khi xuống tàu Ký tên : Bandelin.

Hội Khai-trí tiến-đức. Hội-Trưởng hội Khai-trí Tiến-đức kính cẩn các ngài hội-viên hội Khai trí tiến-đức.

Thưa các ngài,

Tôi xin gửi lại các ngài một cái phiếu hội viên tán-trợ hay là chỉ-trì hội Khai-trí tiến đức tạ ta. Cái phiếu ấy là một dấu hiệu riêng của các hội viên, khi gặp nhau để quen biết, hễ là khi tới lui nhà công quán thì những ấy viên hội để phân biệt các hạng hội-viên với những người không có chân hội mà thường cũng qua lại nhà công-quán.

Tôi lại có lời nói để các ngài biết rằng nhà công-quán ta đã mở gần được bốn tháng nay. Nhà công-quán ấy theo như điều thứ 26 ở điều lệ hội thì là một nơi hội-họp để cho người có chân hội tới lui mà được tiện-sản cả các cách tiêu-khiển hợp với mục-đích hội và không trái những lệ-thói lịch-sự của xã hội Annam, như phòng ăn uống, phòng xem sách, phòng diễn-thuyết, đàm-đạo, yến-tiệc, v. v.

Nếu muốn tu-bổ chỉnh-đốn nhà công-quán hội ta thành một nơi trụ-sở có giá-trị như các nhà cercles lấy, tất phải tiêu đến tiền, nên cần phải có riêng số tiền để chi tiêu về việc hành-động ; nhà công-quán. Còn tiền ở quĩ hội ta thì lại để dùng riêng về việc công-ích của hội ta đang lục-tục thi hành.

Vậy chiếu theo lời hội-đồng quản-trị xin, thì đại-hội-đồng các hội-viên hội ta họp ngày 14 tháng năm tây tức là ngày 18 tháng tư ta đã định rằng các hội-viên tán-trợ và chỉ-trì ở Hà-thành thì mỗi ngài đóng 3 đồng bạc một năm, còn các hội-viên tán-trợ càng chỉ-trì ở ngoài thành-phố Hà-nội thì mỗi ngài đồng niên đóng 1 đồng bạc.

Vậy tôi xin các ngài gửi ngay món tiền đóng về việc kinh-phí nhà công-quán ấy ngân là 3 đồng bạc, hoặc 1 đồng lạc về cho ông thủ-quĩ nhà công-quán là ông Nguyễn đình-Chống dit Thành, Commis à la Compagnie des Chemins de fer de l'Indochine et du Yunnam à Haroi.

Tôi xin trích đính điều 26, 27 ở điều lệ hội ta mới sửa đổi lại để các ngài xem.

Kính đạt

Nhà công-quán

Điều thứ 26. — Nhà công-quán theo điều thứ 3 trong Điều-lệ này định lập tại Hà-nội thì đặt tên là « Khai-trí tiến-đức hội Công-quán » (*Cercle de l'AFIMA*). Nhà công-quán ấy làm một nơi hội-họp để cho người có chân Hội tới lui mà được tiện sẵn cả các cách tiêu-khiển hợp với mục-đích Hội và không trái với những lệ-thói lịch-sự của xã-hội An-nam như phòng ăn uống, phòng đọc sách, phòng diễn-thuyết, đàm đạo, yến-tiệc, v. v.

Phàm người có chân Hội thì được vào công-quán, miễn là phải góp tiền theo như điều thứ 27 sau này.

Song có đặc cách cho học-sinh trường Đại-học bỏ có chân chỉ-trì hay thường-hội viên rồi thì không phải góp tiền nữa.

Điều thứ 27. — Việc kinh-phí trong công-quán do các khoản như sau này :

1· Tiền góp hằng năm về công-quán do hội-đồng quản-trị định ; tiền ấy phải nộp trước.

2· Những hội-viên tán-trợ và chỉ-trì ở Hà-nội hoặc ở các nơi thì cả năm phải đóng tiền ấy.

Những hội-viên tán-trợ và chỉ-trì thì có một cái phiếu vàng ; còn những học-sinh Cao-đẳng được đặc-cách vào nhà công-quán theo điều thứ 26 thì có một cái phiếu đỏ.

Những phiếu ấy dùng riêng cho từng người, những người có phiếu ấy mới được hưởng những cách tiêu-khiển đã kể trong điều-lệ Hội như là các cuộc chơi, xem nhật-trình, xem sách, đến phòng ăn uống, v. v...

Những hội-viên chỉ được quyền lợi ấy thôi, còn những khi dụng về các cuộc chơi thường hay là cuộc chơi thể-thao như là cái vợt (raquettes), quả bóng đánh quần (tennis), kiếm, gươm cùng các khí dụng đánh võ, v. . phải sắm lấy mà dùng cả đến tiền giá các giáo-sư dạy các môn công-quán cũng phải chịu

* * *

Đến ngày 15 tháng 8 tây hồi 8 giờ sáng, hội đồng quản-trị hội Khai-trí-tiến-đức sẽ họp tại nhà công-quán hội để bàn về các việc sau này :

1· Duyệt lại biên-bản kỳ hội-đồng quản-trị tháng trước.

2· Vấn-đề Ấn-trí-viện.

3· Cử hội-đồng định quĩ-tắc việc phát thưởng cho những nhà trước thuật ta.

4· Cử hội-đồng tổ chức việc bày đồ mỹ nghệ.

5 Bàn một viên danh-dự hộ-trưởng

6· Các việc linh tinh.

Ngài nào có giấy Quốc trái vô-danh, bắt cứ năm nào, xin chiếu-cố lại hiệu FONDERIE TONKINOISE của HOÀNG-XUÂN-LAN, số 39, Phố Hàng-quạt (Rue des Éventails) Hanoi mà hỏi ; TRẢ GIÁ RẤT CAO, mua bán phân minh. 2042

Việc hòa-tai ở chợ Đuổi. — Số tiền của các nhà từ-thiện đã gửi đến :

Số thứ hai mươi mốt :

Mme Trần-phương-Thê, ở Kiến-an.	5p.00
Hội Khuyến-học ở Bắc-ninh.	10 00
M Bích, phán-sự tòa Án Thái-bình.	2 00
Cộng là.	17p.00
Số tiền đã nhận từ trước. .	1.019p 17
Tổng-cộng . . .	1.036p.17

***

Sáng hôm nay, bản-quán lại tiếp được một bức thư của mấy nhà nhiệt thành về việc cải-lương bỉ-kịch nói rằng vì bản-quán cổ-động thống-thiết, nên các ông đã luyện-tập định đến ngày 31 Août này sẽ khởi việc diễn kịch Hiện các ông đã viết giấy xin quan Đốc-lý cho mượn nhà hát Tây hai buổi, một buổi định diễn-kịch để lấy tiền giúp các nhà bị nạn hỏa-tai, một buổi để lấy tiền giúp một hội Khuyến-học trong thành-phố về việc dựng trường mới Nhưng chủ-ý các ông là cốt giúp các nhà bị nạn hỏa-tai, nay thấy Hội-đồng chỉ nhận tiền quyên đến chiều tới hai 7 Août là cùng, nên các ông có ý hỏi bản-quán xem việc diễn-kịch để giúp các nhà bị nạn có nên thi-hành nữa không ? — Bản-quán thiết tưởng việc các ông định làm đó là một việc nghĩa rất nên làm mà chính bản-quán cũng từng đã bỏ báo về việc nghĩa lấy từ trước có lẽ đâu rạy bản-quán lại dám thoái thác cản hồi của các ông. Vậy bản-quán xin sẽ đem việc này trình bày cùng quan Đốc-lý, để xem ngài dạy thế nào thì bản-quán sẽ bẩm để các ông biết. Song, điện dây bản-quán lại xin nhắc gì rằng hiện nay Hội-đồng phân phát số tiền cứu trợ đã định rằng các báo-quán chỉ nhận tiền quyên đến hồi 6 giờ chiều hôm thứ hai 7 Août này là cùng. Tiền gửi đến sau hôm ấy, các báo-quán không nhận nữa, vì Hội-đồng ngờ rằng khi tiền cứu đã trợ phân phát xong rồi, mà lại có ngài nào gửi đến giảm ba đồng thì không biết xử trí thế nào cho tiện. Vậy xin các ngài nào muốn đem tâm vào việc thiện, thì nên kíp thực-hành ngay, chớ để chậm-trễ nữa.

Các kiểu tem mới. — Những kiểu tem của các nhà hội họa gửi thi để dùng làm tem Bưu chính (timbre-poste) bày tại phòng Hội-đồng Bốc-lý, đáng lẽ đến chiều nay thì thôi, nay quan Đốc-lý lại định để thêm cho đến trưa hôm chủ-nhật.

Ai có giấy quốc-trái vô danh bắt cứ năm nào, xin chiếu-cố đem lại Ngô-văn-Tiêu ở Bắc-ninh, phố Tiên-an, số 163 mà bán, sẽ chiều thỏi giá xin chăm chước 2041

Đường xe lửa bị lún — Đường xe lửa Lao-kay ở kilomètre 282 + 675 bị lún, cho nên từ Phố-mới đến Thái-nẻo phải thay tàu.

Hết đồng quân hạt Nam-kỳ. — Đạo chỉ dụ ngày 9 Juin 1922 chỉnh đốn tại hội đồng quản hạt Nam-kỳ thì nay tuyên bố tại Đông-pháp.

Tủ sống. — Báo *France Indochine* có đăng rằng :

« Có ba tên can án chung thân kiếm được một cái cua con thì chúng làm thế nào mà cua đợt được một mẫu cái toang buộc xích của chúng nó. Không để những người canh gác trông nom cẩn thận bắt được thì cái cua ấy đã lấy lại được rồi.

Nay mai mấy tên phạm sẽ phải đày ra một đảo nào xa thì chúng không trốn được nữa ».

MÙA ĐÔNG THÌ Ở BẮC KỲ RẤT TỐT
Mùa ấy mà đến xem Hội-chợ Hanoi thì thực là tốt.
(Từ 1er đến 15 Décembre)
3302

Quan Đốc-tờ Bicoman
Y-khoa Tiến-sĩ
Bộ sinh, chăng bệnh đàn-bà cùng con-gái, các chứng sài trẻ con. Bệnh đau mắt, bệnh giang mai và bệnh ngoài da cùng nhiều các thứ bệnh khác, nữa nữa..
Phòng khám bệnh ở gần cuối phố Gia-long số nhà 33 Bắt đầu từ 1 giờ đến 4 giờ chiều. Ông nói số 314.
2047

Thuyền chuyển trong ngạch Quan lại — M. Đặng-đình-Tiến, tri huyện hạng nhất huyện Lục-ngạn (Bắc-giang), nay đổi đi huyện Việt-yên (Bắc-giang) thay M. Nghiêm-xuân-Hoàng.

M. Nghiêm-xuân-Hoàng tri chân hạng nhất huyện Việt-yên, đổi đi Lục-ngạn (Bắc giang) thay M. Đặng-đình-Tiến.

M. Đỗ-xuân-Giáp tri huyện hạng ba huyện Yên-dũng (Bắc-giang), đổi đi chân Hữu-lũng thay M Ng-văn-Khúc.

M. Ng-văn-Khúc tri chân hạng ba tại chân Hữu-lũng, đổi đi Yên-dũng thay M. Đỗ xuân-Giáp.

M. Bùi Liên, thông phán hạng nhất lòng sự tại Tuyên-quang nay đổi đi Lạng-sơn.

Tòa Nam-án. — M. Ng-t-Gia thừa phái hạng năm tại huyện Hoành-bồ (Quảng-yên) nay kiêm chức lục sự tại tòa án đệ nhất cấp ở hạt ấy, thay M. Lê-v-Qui từ chức.

Bán một cái nhà tây lớn, có cả nhà bếp. Ai muốn mua xin đến hỏi tại phố Bờ-hữu-Vị, số 15 bis, Hanoi. 3202

Ngạch Công-chính. — M Ng-v-Thi, thư ký hạng rằm ngạch Công-chính được ngồi 6 tháng nữa lương.

Ngạch Tuần-cảnh. — M, Vũ-công Xung là cựu binh được bổ làm linh Tuần-cảnh Lao-kay, lương mỗi tháng 192 đồng.

Hàng mới sang. — Hiệp PAO-VÀ số 28 phố Hàng-bồ mới có nhiều thứ hàng ở Hong-kong sang như là : ngọc thạch, bồ-phách, mắt hoả, mặt nhẫn vân vân. Nhiều kiểu rất đẹp rất lạ, giá bán lại rẻ hơn mọi nơi.

Danh-dự hội-tinh (Tiếp theo)
Bội-tinh bạc hạng nhất
Ngạch Thương-chính

MM. Ng-văn-Thiết, Đỗ-văn-Ngưu Trần-v-Hòa, Ng v Thịnh, Nguyễn v-Học, Lê-v Phương, Ng-v-Lợi, Ngô-đắc-Bình, Đỗ-văn-Giậu, Ng-v-Hiền, Đam, Ng-đình-Tư, Trương-tiến Hòa, Đặng-đình-Trung, Cao-v-Hiền, Phạm v-Vi, Đoàn-v-Trí, Hoàng-v Lưu, đội Thương-chính ; Ngô-vi-Liên, Trần-v-Bằng, ký lục tòa án ; Đặng-đình-Bô, chánh loong-toong ; Ng-v-Thìn, thư-ký công-chính ; Ng-hữu-Niên, Hoàng-văn-Quế, Ng-v-Nhật, Phan-khắc-Chiêu, Phạm-văn-Khả, Ng-văn Tuyên, thư-kýĐiện-báo ; Ng-v-Tuyên, làm máy sở Điện-báo ; Võ-v-Cang, Dương-văn-Trí, thư-ký sở Điện-báo Tourane ; Ng-v-Kính, sở điện báo ; Phan-đức Dận sở Vô-tuyến-điện ; Ng Năm, sở điện-báo ; Bộ-quang V, Ng-văn Thìn, sở Họa-đồ ; Dương-v-Kim, chánh-tổng ở Bắc-giang ; Đặng-nhân-Tịnh Chánh-quản mảo ở Bắc-kạn ; Vũ-khắc-Chi, thông-phán ở Kiến-an ; Ng-v-Bảo, chánh-tổng ở Tuyên-quang ; Trần-v-Bình ở Tuyên-quang Bùi-xuân-Quang, ký-lục Quảng-yên ; Võ-văn-Dương, chánh-tổng ở Quảng-yên ; Hoàng-v-Kiểm, bếp khố xanh Quảng-yên ; Hoàng-v-Cảu, đội khố xanh ; Ng v-Tâm, thư-ký Hà-giang ; Ng-v-Oanh, ký-lục Hanoi ; Ng-v-Chương, linh kiểm-lâm ; Phạm-gia-Thích, ký lục Hanoi ; Tu-khai-Minh, chánh-tổng Moncay ; Lang-quế-Văn, xã đoàn ở Hongay ; Hoàng-kim-Lễ, phó quản Moncay ; Đỗ trọng-Bính, chánh-tổng Thái-bình ; Ng-kim-Toàn, chánh tổng Vĩnh-yên ; Ngô v-Lâm, đội khố xanh Vĩnh-yên ; Nguyễn-văn-Phao, đội khố xanh Yên-bay ; Khổng-quang-Thiệu, Thừa-phái Bắc-ninh ; Ng-v-Tôn, cai linh cơ ở Bắc-ninh ; Ng-v-Thọ, chánh-tổng ở Bắc-ninh, Ng-hữu-Chẩn, chánh-tổng ở Hà-đông ; Ng-hữu-Côn, chánh-tổng ở Hà-đông ; Ng-xuân-Lan, Thư-ký tòa Sứ Hải-dương ; Đoàn-đức-Bính, chánh-tổng ở Hải dương ; Vũ-khắc-Tiến, Tri-huyện ở Hải-dương ; Đức-Trung, thừa-phái ở Hải dương ; Hoàng-v-Hiếu, đội khố xanh ở Hòa bình ; Lưu-v Bái, đội khố-xanh Nam-định ; Lai-v-Bình, chánh-tổng Nam-định ; Lê-trọng Phùng, phó - tổng Nam định ; Ng -hữu-Thăng, thừa-phái Ninh-bình, Ng-v-Nghi, chánh-tổng Phú-thọ ; Phạm-v-Thịnh, phó-tổng Phú lý ; Bùi-đức-Phong Thừa-phái Phủ-lý ; Hoàng-v-Hanh, thư-ký lục-lộ Hanoi ; Tân-đình-Tinh, Bùi-đức - Chung, ký vẽ ; Phạm - duy-Nhu, Hà - trọng - Mai, thư - ký Lục-lộ ; Lê-văn - Nhã, thầu khoán Ninh-bình ; Phạm - v - Lương, làm công với một người Tây ở Tuyên-quang ; Ng-v-Minh, bồi cửa bà đầm Le Guern phố hàng Trống ; Ng-v-Tâm, bồi cửa bàng com La Paix ; Trịnh v-Phương-thư-ký của hội Lâm-sản ; *(còn nữa)*

Một giải thưởng vẻn — Các bạn làng văn muốn biết thể-lệ thế nào, xin xem ở trang thứ ba. Bản-quán đăng riêng ra một mục là để tiện các nhà đọc báo có thể cắt mà gởi cho các bạn làng văn được.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Trường Kỹ-nghệ thực hành ở Haiphong. — Ngày 20 Juillet 1922 hồi 3 giờ chiều, Hội-đồng quản-trị và cải lương trường Kỹ-nghệ thực hành ở Haiphong đã họp kỳ thường lệ tại nhà học, có quan Đốc-lý Dupuy làm chủ-tọa và các quan sau này làm hội-viên :

M. Laurette, chủ sự sở Hỏa xa phía Bắc ;

M. Filoche, ký-sư sở Hàng-hải Haiphong ;

M. Paquin, quyền hội-trưởng phòng Thương-mại Haiphong ;

M. de Saivre, tổng quản-lý công-ti Kỹ-nghệ và Hóa-học ;

M. Brazey, quản-lý công-ty các xưởng hàng-hải Haiphong ;

M. Jacquin, phó quản lý sở Phảo-thả ;

M. Ng-đình-Quỹ Tuần-phủ Kiến-an. Các việc bàn trong kỳ Hội-đồng là :

1· Xét về chương-trình học năm 1922-1923.

2· Lập sổ dự-toán cho năm 1923

3· Việc dựng hoặc chữa các nhà của trường học.

4· Mở thêm các xưởng mới.

5· Bỏ bớt hay là mở thêm các lớp.

6· Sự kết quả kỳ thi mỗi năm.

7· Các việc vặt.

Cái chương-trình của quan Đốc trường Kỹ-nghệ soạn thì đại cương cũng theo như Qui-tắc ngày 9 Novembre 1921, chỉ khác có những bài học về Điện-khí là trong Qui-tắc không nói đến mà thôi.

Hội-đồng xin rằng cái chương-trình của quan Đốc-học đã dự thảo thì quan trên duyệt-y cả cho. Hội-đồng lại xin nhà trường chú-ý không nên cho học-trò học lý luận nhiều quá, và chỉ nên cho học về thực hành mà thôi.

Sổ dự-toán năm 1923 thì Hội-đồng duyệt-y cả. *(Còn nữa)*

HONGAY

Đánh chết người. — Có tin rằng một viên thị-dịch Tây của Công-ty lấy than ở Hongay làm việc ở Ngahai, nhân cho người bếp có tư tình với người vợ Annam của mình, trong cơn giận dữ, đánh người bếp ấy quá tay đến nỗi người ấy phải qua đời. Hiện việc ấy tòa đương tra-xét.

LỤC-NAM

Mandat của ai ? — Bản-quán lại tiếp được cái ngân phiếu (mandat) số 102693 bạc là 10 p 00 mà không có thư, mà cũng không đề tên ai gửi cả. Cái ngân phiếu ấy mua ngày 2 Août 1922 tại nhà Bưu-chính ở Lục-nam.

Đã nhiều lần bản quán kính cáo trên báo chương rằng : xin các ngài cứ gửi thơ hoặc mandat thì xin các ngài gửi theo cái danh quản báo, hoặc để qui tính phương danh rõ ràng và xin đừng kỳ thân.

Vậy xin ngài nào có cái ngân phiếu ấy gửi về mua báo hoặc mua các thứ truyện, viết thư về ngay cho bản quán.

THÁI-BÌNH

Phát phần thưởng. — Hôm 31 Juillet vừa rồi, trường Pháp - Việt huyện Duyên hà đã làm lễ phát phần thưởng cho các học-sinh.

Trước cửa trường thì có kéo cờ ba sắc, treo đèn lục lăng, kết lá xanh um, cái hoa đỏ ói, trông quang cảnh thực vui như là một ngày hội vậy.

Đúng 9 giờ sáng thì có quan Trợ thay mặt quan huyện đến làm chủ tọa, còn dự lễ thì có đông đủ các ông nha lại, thân hào trong bản hạt. Khi bắt gió hiện tới cũng có ở đấy, trước hết ông chưởng giáo Trần-văn-Nhung đứng lên đọc một bài diễn văn để cả tụng những công của quan Học-chính và sự đón đốc của quan Đốc học Michel chúng quan huyện sở tại đã sẵn lòng trông nom sẵn sóc về sự học hành của trường này.

Khi ông chưởng-giáo Trần-v-Nhung đọc bài diễn-văn xong rồi thì ông tổng sư trường An-xá Doãn-văn-Cừu đứng dậy nói thêm mấy điều để khuyến học-trò về sự đi học luôn luôn hằng ngày, không nên quen lối cũ mà cứ nghỉ gián đoạn để cho sự học mỏi được mau tấn tới.

Đoạn rồi, nghe tiếng vỗ tay của học-trò chen với tiếng pháo nổ rầm ran, hình như giục lòng người ta ai nấy cũng nào động về sự học bấy giờ.

Xem như lễ phát phần thưởng năm nay, nhờ có quan sở tại và các ông thân hào trong bản hạt đã đem một mảnh hảo-tâm mà góp thêm vào phần thưởng của quan Chánh-đốc bản cho, mà số học-trò đã gấp hai số phần thưởng năm ngoái thì sẽ biết sự dạy dỗ của ông giáo trường này thật đã hết lòng với lễ thiếu-niên biết là dường nào ! Chắc rằng sau này cứ mỗi năm đến ngày phát phần thưởng thì lại có lễ một ngày một vui thêm lên mãi mãi.

An-la chánh Hương-hội
Ng-khắc-Đăng lại cảo

NINH-BÌNH

Phát phần thưởng. — Hôm chủ-nhật 30 Juillet vừa rồi, trường Sơ-đẳng Trường-yên, thuộc huyện Gia-viễn (Ninh-bình) có làm lễ phát phần thưởng cho học-trò rất là trọng thể.

Hôm 29, nhà trường trang hoàng sạch sẽ, kết lá cắm hoa, trông cây đèn trên ngọn có bóng cờ ba sắc bay phất phà phất phới.

Đến 8 giờ tối, các học-sinh rước đèn. Bắt đầu đi tự nhà trường rong các đường trong làng, tiếng pháo nổ liên thanh, tiếng trống vang lừng trong làng tổng, ai nấy đều nô-nức đi xem rất đông. Đến 8 giờ sáng hôm 30, quan huyện bản việc, có phái người về làm chủ tọa để phát phần thưởng cho học-trò và các ông chức dịch trong hàng tổng đã đến đông, có đốt pháo mừng. Khi cử tọa ngồi đâu vào đấy, ông chưởng-giáo có đọc một bài diễn-văn bằng quốc-âm và một

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

Xem Trung-Bắc số 1602 và 1604 ngày 20 (Jeudi) và 22 (samedi) vừa rồi.

THƯỞNG TẾT!!!

Photo THỤY-KÝ

18, Rue de la Citadelle HANOI

NỖI KẺ PHẢI ĐAU

Này hỡi các người Nam-Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi quản nai đã chữa thuốc không phải dường, hoặc là đã không chữa chắt nào cả, nay hỡi những người phải đau khi quản đã kinh niên, hoặc phải đau ở phổi; này hỡi các người phải chứng lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh phổ thông, vì bệnh ấy là một bệnh truyền từ nhượng tổn. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nầy không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lại tôi nói đây quan trọng thế nào các người có hiểu không? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con đẻ cái được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn hôi.

Hỡi người Nam-Việt, nào các người không muốn giống Nam-Việt bao mãn đi, nào các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì chữa bệnh đi mới được.

Vậy cứ viết thư cho hiệu Bác-chê MONTÈS số 51 *Pavé Bert Hanoi* mà hỏi mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, tan nửa một thìa xúp, uống một lọ, thì ít ấy khỏe mạnh và bớt đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ. . . 0$90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon

Giá một chai là . . . . 2$25

DẦU GAN CÁ THU

Một lít. . . . . 12$.00
Bộ từ 1$90 đến 2$00 (tùy theo giá bạc kho Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh ho rất thần hiệu (SIROP N)

Một chai. . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »

Một lọ. . . . . 4$.45
Bộ 0$70 đến 0$80
Sáu lọ. . . . . 24$.50
Bộ 3$90 đến 4$00

Thuốc nước bổ huyết « LE PEPTO KOLA ROBIN »

Một lọ . . . . . 11$.50
Bộ 1$70 đến 1$80

LE SIROP D'HEMOGLOBINE BYLA
Thuốc (mau bổ bổ huyết
Một lọ . . . . . 11$.40
Bộ 1$80 đến 1$90

CACHETS ANTIGRIPPES

Trị bệnh nói dịch như bệnh grippe, bệnh cúm, về mùa này thường hay hại người nhất là bệnh grippe, nhiều người phải chết trong vài ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng: cách 3 giờ đồng hồ uống một viên rồi uống nước rõ nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rõ nhiều nước nóng và ở người cho nóng đừng thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.

Bào chế MONTÈS, 54, phố Paul-Bert, Hanoi

PHÒNG-THĂM-BỆNH

CỦA QUAN
Y khoa Bác-sĩ **MAURICE LOUBET**
Thường thụ đệ nhứt đẳng Bác-sĩ hội-tinh. Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh-viện Tunis, Fes, Rabat, Casablanca Port-Saïd (Ai-cập) Huế

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt có các thứ bệnh lận, bình giang mai

Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG GIA-LONG, 88.
KHÁM BỆNH : giờ 2 đồng một lần
2019.

Ngài nào có phiếu quốc-trái, hoặc phiếu cổ-phần hay trái phiếu của các hội Công-Thương khác muốn bán thì xin mời quá-bộ lại hiệu tôi xin tính giá thiệt cao vì có người cần đến nhờ tôi mua hộ nên được giá hời lắm lắm.

Này kính-bạch,
ĐỨC-LONG Thương cục
Số 90, Phố Mã-Mây, Hanoi
(Tonkin)
2056

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC CỦA NGƯỜI VIỆT-NAM
金寶南
BIJOUTERIE - ORFÈVRERIE
NAM-BẢO
Hanoi - 16, Rue de la soie, 16 - Hanoi

CHÚ-TẠO : — Vòng, xuyến, hạt, nhẫn, giầy đeo đồng hồ, giầy truyền, dây gấy, cân 8 tôi-bạc, vỹ thuốc lá, hộp thuốc lào, vỏ điếm, v. v.... bằng vàng đúng tuổi đúng cân và tính hợp sức. Có nhiều thợ khéo để làm hàng theo sức qui khách đặt tỏi-riêng.

BÁN : — Vàng diệp Vinh thịnh-long một đã thực (đồ cần mũi), ngọc-thạch, giầy đeo thẻ ngà, giầy kim-khánh giầy kim tiền đồng-hồ quả quít vỏ bạc và vỏ kẽn, v. v.

Buôn bán chân thành, cốt lấy sự tin cẩn làm gốc.
2042

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis Phố Mới), Hano
MÁY NÓI SỐ 248

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, công, chân-sông trí-mo. Được nhiều giấy khen của nhà nước.

Hàng tốt, giá công hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khach.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.
2045 MẬU-THỊNH kính cáo.

NHÀ-ĐẺ MỚI

70, Phố Hàng Đồng, Hanoi

Nhà Đẻ quan Docteur PAUCOT có 40 buồng, sạch sẽ, tĩnh mạc, đèn máy, đồ dùng như phòng khách Ô-tôn, có người hầu bà nước nói, giặt giũ, và phát áo lọt lòng, sữa, chai nước nóng, cải và có tủ, có xiêm.

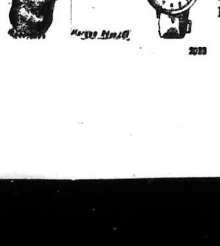
Sự trông nom lại có hai bà Sages-femmes đã từ chức rồi là bà Phạm-thị-Lý và bà Ng-thị-Yến ở hẳn trong Nhà-Đẻ hàng Đồng để đỡ đẻ và tiếp đãi các bà, mà tôi ngày nào cũng lên thăm bắt mạch khai đơn cũng không lấy tiền. Bà nào muốn tiệm mới về đỡ ở nhà cũng được.

Ai bằng huyết, tiết sản, huyết bạch, hiếm hoi, muốn chữa đẻ vào chữa cũng được (năm riêng). Xin mời lại xem và hỏi cách thức

Mỗi bà một buồng 10 ngày. **6$00**
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. **10.00**
Mỗi bà một buồng, 10 ngày. **15.00**
Mỗi bà hai buồng, 10 ngày. **20.00**
Ra vào tự do
2057

華 PAO-VA 寶

號八街牌門當浦行內河京東



Làm và bán đủ các đồ vàng bạc như: vòng, xuyến, hoa, hột, khuyên, nhẫn, v. v.....

Bán các đồ ngọc và hạt chân rất qui ở bến Tàu tải sang, đồ sứ, đồ cổ, đồng hồ, nhớn-kinh, v. v.....

Làm thực tốt — Giá phải chăng

Xin Qui-khách chiếu cố đến : 華

Phố hàng Bồ, số 28 — Hanoi
2033

người học-sinh lớp nhất thay mặt cả trường mà đứng lên đọc một bài cảm ơn chánh phủ Bảo-hộ cùng quan huyện và quan trợ đã sẵn lòng dòn đốc về việc học cho dân, sau đến cảm ơn các ông thân-hào trong tổng đã đến chứng kiến cho cuộc phát phần-thưởng nầy được thêm long trọng. Đoạn, ông thư-ký làng Yên-thượng thay mặt các qui-chức hội-đồng lộc-biền cùng các ông chức địch trong tổng đọc một bài đại khái ông ca tụng công-đức của chánh-phủ Bảo-hộ khai hóa cho dân ta và nói mục-đích sự học ngày nay cùng khuyên nhủ các học sinh nên chăm chỉ giồi mài đèn sách để kịp thời tiến hóa. Khi đọc dứt lời, cử tọa đều vỗ tay. Đến đúng 10 giờ thì cuộc phát phần thưởng xong, các học sinh ra về đều vui cười hớn hở. Trường này tự khi lập ra đến giờ có lễ phát phần thưởng này là lần đầu, không lấy gì là to bằng trường các tỉnh, nhưng nhờ có quan huyện cùng quan trợ đã hết lòng giúp đỡ cho nên số học-trò đã được t on 40.

Nguyễn văn-Phúc lai cảo

VIỆC KINH-ĐÔ

Thần-đá không linh. — Ở làng Phương-nỗ, phường Tây-thượng, bên đường quan, có cái miếu nhỏ bằng tranh đã rách nát, trong có thờ một viên đá chẳng biết là danh hiệu gì mà chỉ nghe thiên-hạ gọi rằng ông thần đá mà thôi. Thường ngày miếu ấy cũng ít kẻ đến cúng vái, duy có ngày rằm và mồng một có đôi ba thẻ nhang cắm, ấy là những người ở lân cận đó đến cúng, như thế thời cũng chẳng có anh-linh bách-địch gì.

Một hôm, có người dân-bà đi đến đó, trong buổi chợng vạng bỗng nghỉ chết một bàn miếu ấy, thời người ta cho rằng vì người ấy có điều gì thất lễ, cho nên mới bị ông thần đá bắt chết. Từ đó về sau đã có người kiêng nể cái linh-thanh của miếu ấy, mà sự cúng phụng cũng thêm thịnh hơn xưa. Lại một hôm nữa, một người thợ mộc ở làng ấy bỗng nhiên mà phát điên cuồng, một cách rất dữ dội, chạy đến miếu ấy phá tung cả cái miếu, mà tự xưng rằng ông thần đá bắt tội vì có đem người linh-thần đến nỗi bèn miếu ấy mà nói chuyện, lại lấy nhang ở miếu ấy mà hút thuốc. Khi phá tung cái miếu ấy xong, về nhà một hồn tnời chết! Vì hai cớ ấy mà tiếng anh linh ông Thần-đá lại truyền khắp xa gần. Có kẻ khẩn-cầu đi đánh cờ bạc được ăn, có người cầu đảo bệnh hoạn được khỏi, cho nên đã làm người có công, kẻ có của chung nhau lại mà làm một cái miếu ngói để phụng thờ, mà từ đó đến nay hương tỏa một ngày một thêm thịnh mãi. Cứ theo cái lẽ đã kể trên mà miếu ấy truyền ra tiếng linh hiển thời có ai tin bằng như thế không? Thiết tưởng rằng các điều lỗi vừa kể, thời lẽ nào mà đến nỗi Thần đi giết người cho đáng, bởi vậy mà có người đi làm tàn cứu xét việc ấy thời hay uống rượu, hóm ấy nhân qua chén mà khi qua đện đó phải gió độc mà chết! Còn như người thợ mộc kia, vì cách bài tháng trước đã bị một con chó ở nhà anh ta cắn phải, rồi con chó ấy từ đó đi đâu mất. Nay người thợ mộc ấy phát bệnh điên-cuồng, những chứng anh ta phát ra đó toàn là chứng bệnh bị chó dại cắn cả. Chỉ như người cầu tài, kẻ đường tật mà được hiệu nghiệm là một lẽ ngẫu nhiên. Thế mà người người đến tin là linh hiển, đều phụng bằng thần-minh mà không biết cái lý mầu nhiệm của qui-thần là thế nào, cái lòng mê tín của người thường thế nào, miễn có một tí gì khác thường ở trong chốn miếu nghề am điện thời đua nhau mà tin ngưỡng làm cho lễ dị-đoan càng ngày càng thêm ở trong trí não người ta mà để tin ngưỡng lẽ ấy thời bao nhiêu việc thực hành đều trở ngại cả.

Việc tin ngưỡng ông Thần đá nầy tưởng quan địa phương nên cấm đoán dần dần, chớ cho kẻ dân gian mê những lẽ nhảm-nhí như thế thật là vô-ích lắm.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Cuộc hát lấy tiền lập nghĩa-địa. — Các quan-viên các công-nha Bảo-hộ và thân-hào ở tỉnh Thanh-hóa đã tổ chức nên cuộc hát tối hôm 31 Juillet để lấy tiền lập nghĩa-địa tại tỉnh lỵ cho người bản-quốc như sau nầy :

19 giờ, khởi sự bán giấy và cửa.

21 giờ, nghênh tiếp quan chánh Công sứ đại-thần, quan Tổng-đốc đại thần cùng các qui-quan, qui phu-nhơn, các quan tỉnh. Quan chủa tỉnh có lòng đoái tới để chứng cho anh em cái lòng vì nghĩa, còn các quan cả, là để có quyền trợ cho nhiều ít rồi, thì đều có giấy mời.

Ông chủ hội, M. Bùi-tường-Lân có đọc bài chúc-tụng bằng quốc-âm, ông phó chủ hội, M. Hoàng-Phùng dịch ra tiếng Pháp.

Quan Công-sứ có nói mấy lời đáp khen. Ngài lại nói rằng ngài đã thương-trình với quan Khâm-sứ đại-thần ở Kinh, chắc nhà-nước sẽ có giấp cho hội một món tiền kha khá để làm cho được thập phần chỉnh đốn.

Hai bài chúc xin lục đăng Nam-báo và Tây-báo để đồng nhơn xem. Còn bài của quan Công-sứ xin chờ bẩm xin ngài rồi sẽ dịch ra và lục sau.

21 giờ rưỡi, khởi sự mua bóng, tâm người dân hát Huế mùa.

22 giờ, qui thầy làm tuồng :

Duy các vai tuồng giỏi thầy làm đó, nhân quan phủ Thiệu-hóa, M. Hồ-đắc-Bích hận việc quan không khỏng tới kịp mà giấp, và ông phó chủ hội, M. Hoàng-Phùng cũng bận nhiều việc nên phải có người thay. Vai Tào-Nội lễ ra M. Hán-thẩn Đỗ-đình-Lượng là chủ sự tòa Điện-bảo đóng, song lẻ ông lại là phó chủ hội coi về ban tổ-chức việc hát, và là chánh thư-ký tòa Trị-sự cho nên bận nhiều việc lắm, phải nhờ ông khác đóng thay.

Đêm hôm ấy, các vai tuồng thay đổi như sau nầy :

Lưu-Bị : M. Ng Sinh, infirmier ;
Không-Minh : M. Tôn-thất-thể-Tiêu, kiểm-thảo, lãnh bát phẩm ;
Trương-Phi : M. Ng-Liên, chủ rạp hát Vinh-tường long ;
Bắc-Ngụy :
Tào-Hưu : M. Võ-Quán, thông-lại ở phủ Thiệu-hóa :
Tào-Nại : Một người giáo-dưỡng ở Huế ra chơi. Còn các vai khác như lời đã đăng báo trước.

Bài đ ẫn-văn M. Bùi-trưởng-Lân. chánh chủ hội đọc như sau nầy :

Bẩm quan Công-sứ và kính trình các quan công các ông các bà.

Phong-lục nước Nam ta, vốn là thượng-quí ; Triều-đình lo tôn-miếu xã tắc, nghĩa chẳng, tế cờ ; làng xóm lo phật tự, thần từ, am hồn, lễ nhương ; nhân dân cũng lo ky-lạp, quầy-đơm, đoan-dương, chánh-đán. Triều-đình định ngân-sách có trích tiền tế tự, phú hộ chia gia-tài, trước để phần hương-hỏa xem như vậy thì biết việc cúng tế là một đều rất hệ trọng, mà trong đó là trọng phần hồn, còn phần xác thì chưa nghe nói tới ; quan-gia phú-hộ thì triều-điện, tịch-điện, thất tinh, minh-kinh thì đã rõ, hãy còn e cầu Cao-Biền, mời Quách-Phác tìm đất công hầu ; thỉnh hòa thượng, rước thầy chùa, tụng kinh siêu độ » Chỉ như công-đình hạ-hộ thì đệm bò, trục khiên, chôn sấp giấp ngửa ; tin đã không liệu trình lý-trường, khai sơn không lễ cáo thổ-thần, vẫn biết việc ai nấy lo, giàu ăn khó chịu, nhưng mà nghĩa tương-tư phải nói làm sao ? lòng thượng qui xin phán cho rõ.

Vả chăng, sống lo nhà ở, thác kiếm nơi chôn ; người là qui, qui là người, tuy khác âm dương nguyên một cõi ; sống như thác, thác như sống, kêu bằng thức ngủ vẫn ba hồn. Hễ đã làm người, phải có ngày làm qui để có mồng giàng sanh, phải có phần làm tiễn, lễ luận hồi không ai có khác gì ai. Cho nên chi, người đời, vẫn đua tranh cái bước tới mà ai cũng suy tính đủ lo lui, nhưng mà nhà nhà lớn cửa cao, con sau, chán trước, có lo cũng là dư ; các nhà tranh, vách đất, gái nỏ gái không, có lo cũng vô ích ; chỉ duy, kẻ giàu lo giấp cho kẻ nghèo, người sướng người giảm cho người cực ; mới là phải đạo. Sống giữ nọc, thác giữ xương, tình chung xã-hội, người có công, kẻ có của, nghĩa cả trăm hoàn.

Nay chúng tôi nhờ có quan Công-sứ đại thần cho phép và đề đầu cho, cùng nhờ các quan sẵn sóc giấp đỡ cho, như là quan Tổng-đốc cùng quan Bác-vật Saraudy, chủ sở Công chánh vẫn vân, chúng tôi kính doanh một sở nghĩa-địa ở xứ nầy, nên chúng tôi bày ra cuộc hát nầy để lấy tiền kính phí phụ thêm với cần thập phương để đem tâm cúng giấp, gọi là tỏ đạ đồng bào lo bề đoán thế,

(*Xem trang thứ ba*).

TRO'-THIÊN-ĐU'Ò'NG

Phố Hàng Long, số 30
Phòng giấy ở Hàng Phèn, số 29
(Rue du Vieux Marché)
Hanoi

Bản-hiệu mới xin được phép chuyên-trị và việc hiểu hỷ có đủ các thứ đồ và các thứ âm nhạc cho thuê. Lại có cả một ban tuồng đủ đi phá quan, trị huyết. Ai hỏ đưa tỉnh, và mọt ban hèn tây thời việc hỷ thì rất là vui vẻ, mà thời về ý lực hiểu thì rất là buôn rẻu.

Tính giá rất rẻ. Các ngài ở xa muốn thuê bản-hiệu cũng xin nhận.
2069

BUÔN TẠI GỐC, BÁN TẠI NGON

Có lời khỏi đai đề Quý-khách biết Công-ty chúng tôi mở xưởng tại Hải-phòng làm đủ các thứ ghế máy kiểu « Thonet »

Chaises
Canapés
Fauteuils
Rocking-chairs
Porte-manteaux
Tables et Lits



Marque "LION"

Quý-khách ở xa cần thứ nào, mua buôn hoặc mua lẻ xin viết thư cho Công-ty chúng tôi sẽ gửi ngay kiểu-mẫu và giá-cả để các Quý-khách biết.

NAM-TÂN
66, Boulevard Bonnal, 66
HAIPHONG
2062

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui khách xem báo thấy có đăng các bản-hiệu, đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhờ mà lầm ra không đều được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời khai trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày đi có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi. »

Nay kính,
ED. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

Mở mang! Mở mang!

Bản-hiệu chuyên bán thêu gọc ở Phố Lanh-thương đã được vài mươi năm nay, lâu ra thật-thà, nên các qui-khách chiếu cố đến bản-hiệu luôn luôn ; nay vì bản-hiệu bắt-đắc-dĩ mang hiệu thêm đồ sứ mặt hàng đã cáo ngài có rõ cho thế hàng gì, xin mời đến bản-hiệu cổ sẵn đủ cả

Nay bản-hiệu bán thêm đồ các thứ hàng tạp hóa, hàng tây, hàng tàu, đồ đồng đồ sắt ; giầy thứ vải may quần áo ; than đại-lý bán các thứ khăn tắm khăn mặt bông ; áo tricot, bít-tất và vải mán các xưởng dệt. Lợi-dân công-ty ở Hanoi ; làm cả bảo-chế bán thuốc Bắc và thuốc Nam. thuốc-viên và thuốc bột, giu-xeaphe, thuốc hay, có nhiều người tấy kiến hiệu.

Phàm những người có bệnh uống phải thứ thuốc viên giả hiệu thì không những là không khỏi bệnh và lại thêm hại người, bởi vậy nên bản hiệu chẳng quản gì phí tổn mà chuyên tìm các thứ thuốc viên chính hiệu thật hay, uống vào khỏi bệnh và lại bổ ích

Trong hiệu sẵn có ông thầy thuốc danh-y tên là TESAN FOUI CHY người ở bên Quảng đông đã đỗ Tú-tiên, sang đây, đã nhiều người có bệnh uống thuốc ông ta đều được khỏi cả.

Bản-hiệu buôn toàn hàng tốt và giá tính hạ xin mời các ngài nhiều-cố đến mua giúp cho, đa tạ.

Nay kính-cáo
THĂNG-KÝ-HIỆU
Chủ-nhân : TRƯƠNG-NGHIỆP
Commerçant à Phố Lang-thương.
3305

CÁC CUỘC ĐI XEM

然 SÁN-NHIÊN 祭

Tối thứ bảy :

TỪ-VI THU BẠCH-TRẠCH

Độ tết Tây có nhiều thư yết dến tổ ý muốn xem diễn tấn này, nhưng trót đã đăng báo những tích hát rồi, nên nay xin theo ý các ngài.

Tối chủ-nhật :

LƯU BÌNH, DƯƠNG LỄ

Vai Châu-Long xin lựa cắt thực được đích đáng.

Tối thứ hai :

THẠCH-SANH

Đang soạn

Bản-hội đang soạn lấy độ 4, 5 tấn rất đích đáng để hợp diễn một buổi *Tạp-kịch* cho được vui và hay hơn buổi Tạp-kịch tháng trước.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 2 đến thứ ba 8 Août 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

Rất hay ! Rất lạ !

QUANG-MINH HOÀNG-HẬU

REINE LUMIÈRE

Thiên thứ bảy

Nghỉ

Bài thứ tám

QUANG-MINH HOÀNG-HẬU

MỘT NGÀY BƯỚC VIỆC

Hài kịch rất hay !

Từ 1er Avril giờ đi

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

DẦU BẠC-HÀ TỐT THƯỢNG HẠNG



Thứ dầu bạc-hà này do người Đại-pháp chế ra, chữa các bệnh nhức đầu đau bụng tế thấp rất là thần hiệu.

Dầu đựng lọ nhỏ, lại có cả vải cao su bao kín nút không khí nào hở được.

Mỗi lọ chỉ đựng có ba grammes dầu mà thôi.

Giá bán rất rẻ.

Nên nhận kĩ dấu-hiệu là « **HAI CÂY** » (**DEUX PALMIERS**).
2054

Giải thưởng văn về bài ca cho con trẻ ở Ấu-trĩ-viên

Bản-quán tiếp được thư của cô Ngô-thị-Quyên nói muốn nhờ các nhà văn-sĩ làm giấp một bài ca, để sau này dùng làm bài hát cho lũ trẻ trong khi chơi đùa ở Ấu-trĩ-viện. Bài nào hay nhất, xin kính biếu hai cái khăn thêu, còn số chọc bạc thì cô nhờ bản-quán mua hộ thứ đồ-vật gì cũng đáng giá kỷ, kèo treo giải bằng chọc bạc không được lịch-sự, vậy bản-quán định khi Hội-đồng điểm-duyệt xong, kể bài nào quán-quân thì người hai cái khăn thêu, số tiền thêm một cái biển sơn son thiếp vàng, còn 4 chữ khắc trong biển ấy, tôi ý Hội-đồng nghĩ.

Thể-lệ dự thi như sau nầy :

Để mục : một bài ca « thương lục hạ bát » để đăng làm bài hát cho lũ trẻ trong khi chơi đùa ở Ấu-trĩ-viện.

Các bài dự thi không được nói đến những vấn-đề quan-hệ về chính-trị và tôn-giáo.

Giải thưởng : hai cái khăn thêu và một cái biển 4 chữ sơn son thiếp vàng.

Kỳ hạn : hạn từ nay cho đến 31 Décembre này thì hết kỳ thu quyển.

Muốn cho tiện việc rọc phách thì xin nhất luật dùng giấy tây trắng mà đề người tên, trang dưới viết bài thi, mà ở dưới bài xin đừng ký tên. Những bài dự thi xin bỏ riêng vào một cái phong-bì gián kín, ngoài nhờ đề cho hai chữ « Văn thi » thực rõ (2) khi tiếp được, bản-quán sẽ đề riêng ra một chỗ, đợi khi hết hạn, bấy giờ mới bóc Nhật-trình nào dự thi, xin cứ gửi cho bản-quán.

Những mà chúng tôi chỉ biết ra cổng tỏ chức, còn liều cả xin trong vào mảnh hằng tâm của các ngài. Vẫn biết làm rã trí não đỗ mồ hôi, mà mồ hôi nào cho đắm thấm bằng mồ hôi chân quân; phải qui đồng tiền là huyết mạch, mà huyết mạch nào cho nồng đậm hơn được mạch đồng bào. Cũng vẫn biết sinh kỳ tử quí là cái lẽ tất nhiên trong nhân thế, nhưng coi nay nhà thương chôn, mai Lục-lộ đưỡi, kẻ chết kia đã chẳng yên linh; thì ngày thành-phố đạo, đêm tiệc bàn chơi, kẻ sống ai đành vui dạ được.

Xin trong thành thị, cho tới hương-thôn, nào phường đại hạ, nào bậc cao môn, đem cái ơn bất phi mà thi ơn đến những mồ vô chủ, những nấm cô-phần. Dù ai số đoản dưới gầy khô khỏi sự thấy không nhẫm hưởng, đến kẻ gia môi của bất chi lo quan đuổi ra còn; chúng tôi khó nhọc nào dám quản công, gan vàng chi sá; cốt chức nhiều ít tỏ ra lòng thiện, bia đá không mòn.

Trần-ai một cuộc như không,
Cầu sao bốn bể một lòng yêu nhau.

Hàn-Thần

Thương giới tân văn

Ngày 5 Août 1922

Giá bạc

Kho Nhà-nước . . . . . 6 f. 85
Nhà Ngân-hàng . . . . . 6 . 85

Tàu tới tàu đi

Tàu *Orénoque* ở Saigon ra chừng 6 Août, tới Haiphong và ngày 14 ở Hongkong lại chạy về Saigon.

Tàu *Amazone* ở Marseille đã sang Đông-pháp ngày 14 Juillet.

Tàu *Angkor* ở Marseille đã chạy ngày 28 Juillet

Đấu giá

Ngày 21 Août 1922 hồi 16 giờ 30 tại sở Lục-lộ Hanoi sẽ đấu giá làm một cái đình cho quan Trưởng binh tại Hà-giang.

Việc làm đáng 40.564 p.32
Ký quĩ tạm 700 p.00

PHONG-TÀI

HIỆU ANNAM ĐÓNG GIẦY

Số 43, phố Xe-điếu (Rue des Pipes) Hanoi.

Kiểu đẹp! giá rẻ!
Có catalogue riêng, qui-khách muốn xem xin viết thư đến hỏi sẽ gửi biếu.



2064

ĐỦ MÙI!

Hiệu CỰ-LONG mới nhận được đủ các mùi da đi mùa bức. Qui khách ông bà nào muốn dùng giầy tây, giầy ta thật tốt mà hợp thời-trang, xin viết thư cho hiệu *CỰ-LONG, 61, Rue des Paniers, Hanoi.*

2027

LỢI-THÁI 利泰

BẠN BỘ VÀNG BẠC

104 Rue des changeurs Hanoi
(Trước là số nhà 110)

Bản-hiệu chuyên nghề đã lâu năm buôn bán thực thà, được nhiều qui khách chiếu cố, đã thành nền nếp, nên có thể bán được hời giá hơn mọi nơi. Hàng bán có đơn nhận bảo đủ cân đủ tuổi, dù các ngài thân hành lại, hoặc gửi thư về, bản hiệu cũng theo thời-giá mà tính rất phải chăng

2040

Thuận - Thành

BOTTIER-CHAPELLIER

7, Rue des Caisses, Hanoi
(Số 7, phố Hàng Hòm)

Bán - hiệu đóng giầy tây giầy ta và làm mũ, đủ các kiểu giá tính trung bình.



Có catalogue để biếu các qui-khach.

NGUYỄN-TIẾN-HÀM,
kính cáo.

2052

Kính trình các qui-khách biết rằng bản-hiệu lại mới có sang một thứ bằng tây rất là, nam nay chưa có bao giờ, là thứ bằng mà mình sẽ tính thực mỗi mặt koc thì sẽ tây thon thông) và to, có thể gọi là sa-tanh hoa thông về mặt dưới nhẵn lắc nào cũng được, coi thực nhã và cực kỳ là đẹp.

Qui-khách ở xa muốn xem bằng xin cứ viết giấy về lấy mẫu, bản-hiệu xin vui lòng mà gửi đi ngay.

Sau kính cáo

HÀNG KIỂU LẠ MỚI SANG!!!!

成興潘

PHAN-HUNG-THANH

26, Rue des Cantonnais

2046 HANOI (Tonkin)

興 CHẤN-HƯNG 振

[illegible]

2065

Nước hoa vệ-sinh mới sang

Kính trình các quý-khách biết rằng hiệu tôi bán thứ nước hoa Jean de Parys gọi là Arôme des Fellahs dùng để xức thuốc-lá, thuốc-điếu và xì-gà.

Lại có bán đủ các thứ như sau này: nước gội-đầu, cà-rem, phấn, xà-phòng thơm, vân vân.

Bán tại hiệu VŨ-QUANG-PHÚC

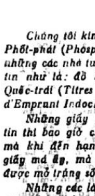
Thân-khoản

48, Phố nhà Thờ, 48, Hanoi
Độc-quyền bài-lý Bắc-kỳ.

Bán cắt và bán lẻ, giá tính phải chăng.

THUỐC CHỮA BỆNH KHÔNG NGỦ VÀ NHỮNG BỆNH ĐAU THẦN KINH CỦA ĐÀN BÀ

Cái sự khổ của đàn-bà con-gái thế nhất là do ở bệnh thần-kinh. Hễ đã mắc phải bệnh không ngủ, bệnh đầu mình, bệnh xây nẫng, bệnh đau lưng, bệnh thương gáo, bệnh đau bụng, bệnh buồn rầu, bệnh khó thở, bệnh ăn không được, bệnh bẻ rẻo, các bệnh đó thường chuyển sang bệnh đau dạ dày, như thế thì nên uống thuốc thuốc *Neurinese*. Thuốc này sẽ chữa khỏi bệnh đau thần-kinh mà bệnh ấy làm cho người ta khổ sở ở đời, nào sinh ra bệnh thương gan vì các bệnh khác thuộc về thần-kinh nữa. Ở các tỉnh nào mà uống thuốc *Neurinese* này thì ngỏ được ngon giấc.



Ở các hàng bào-chế to Cũng có bán cả.

2056

CÁO-BẠCH

Chúng tôi kính trình các qui-khách biết rằng chúng tôi thuận bán chịu Phốt-phát (Phosphates) đến mùa tháng mười gặt rồi mới lấy tiền, song những các nhà từ mà mua thì phải có gì chắc-chắn để gửi chúng tôi làm tin như là: đồ bán cửa nhà ruộng nương (Titres de propriétés) phiếu Quốc-trái (Titres d'Emprunt Français) phiếu Đông-pháp công-thái (Titres d'Emprunt Indochinois) vân vân.

Những giấy phiếu Quốc-trái, công-thái mà chúng tôi giữ để làm tin thì bao giờ cũng vẫn là của những các nhà mua hàng chịu đem gửi; mà khi đến hạn giả tiền mua chịu hàng rồi thì chúng tôi giả lại các giấy mà ấy, mà nếu đang khi chúng tôi giữ các giấy mà ấy có phiếu nào được mở trúng số thì cứ số ấy vẫn thuộc về của người có phiếu đem gửi.

Những các làng đã cải lương rồi mà có những giấy phiếu ấy có thể mua chịu được phốt-phát, muốn biết cách thức mua chịu phốt-phát thế nào thì các làng ấy cứ hỏi lại các tòa Công-sứ.

Kính cáo

SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN.
133, Avenue Paul Doumer,
HAIPHONG.

2035

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI ANNAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 54

HÓA-HỌC CHẤT
có cho thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT
Hiệu BORRET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa a-phiện
SOLUTION R. HOLBÉ
2 $ 50 một chai

Gouttes « MÉTARRHNATE »
1 $ 00 một lọ

Máy thứ bán-hiệu hay bán:
Các thứ thuốc nước đựng to nhỏ để tiêm vào da như thuốc hồ CACODYLATE DE SOUDE
Chuyên trị các bệnh về phổi, như bệnh ho gà, ho lâu ngày, ho gió, ho khan, ho có đờm, ho ra máu, ho lao, ho suyễn, ho hen, ho khó thở